

IZHAJA VSAKI DAN

Št. 5. nedelja in prazniki ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Praznične šte. se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tabakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistočni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele šte. po 5 nvd. (10 stot.).

VELIKI MEZERIČ NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, zračnice, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 10 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vsa leta 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno K 2.40, pol leta K 1.20.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Tiskarna tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

BRZOJAVNE VESTI.

Velike vojaške vaje na Moravskem.

VELIKI MEZERIČ 7. Danes popoldne je despet semkaj nadvojvoda Karol Fran Josip. Malo pred 6. uro je pa s posebnim dvornim vlakom dospel nadvojvoda Fran Ferdinand. Na kolodvoru so ga pozdravili nadvojvoda Karol Fran Josip, brški škof Huyn, deželni glavar, grof Harrach, načelnik generalnega štaba, itd. Nadvojvoda se je nastanil v gradu grofa Harracha, kjer sta ga pričakovala ministri Schönaich in Georgi, generali in druge ličnosti. Nato je nadvojvoda vsprejel v daljši avdijenci načelnika generalnega štaba, ki mu je poročal o vrhnem vodstvu manevra.

DUNAJ 8. Cesar je ob 6. uri 40 min. odpotoval k vojaškim vajah na Moravsko.

VELIKI MEZERIČ 8. Ob 12 in pol uri je dospel semkaj na velike vojaške vaje cesar, ki ga je prebivalstvo navdušeno pozdravljalo. Na kolodvoru so cesarja pozdravili nadvojv. Fran Ferdinand, Karol Fran Josip, načelnik generalnega štaba Conrad pl. Hötendorff, deželni glavar Severy z deželnim odborom, brški škof grof Huyn z duhovščino iz Velikega Mezeriča, plemstvo iz okolice, župan iz Velikega Mezeriča, državni in deželni poslanci i t. d. Cesarja je nagovoril deželni glavar Severy, nakar je cesar odgovoril češki in nemški. Na nagovor župana Czernaka je cesar odgovoril češki. Na to si je dal cesar predstaviti posamične ličnosti, nakar se je z nadvojvodo Franom Ferdinandom odpeljal na Harrachov grad. Na grajskem dvorišču so cesarja pozdravili nadvojvoda Leopold Salvator, vojni minister, minister za deželno brambo in častniki vodstva vojaških vaj. Potem se je cesar podal v svoje sobane, kjer je vsprejel v avdijenci nadvojvodo Frana Ferdinanda in načelnika generalnega štaba.

VELIKI MEZERIČ 8. Nadvojvoda Leopold Salvator je danes zjutraj dospel semkaj na vojaške vaje. Nadvojvoda Fran Ferdinand se je ob 2. uri popoldne s avtomobilom podal v Iglovo, da vsprejema nemškega cesarja.

IGLAVA 8. Cesar Viljem je dospel semkaj ob 4. uri pop. Na kolodvoru so cesarja pozdravili nadvojvoda Fran Ferdinand s spremetvom, častniki častne službe pridržani cesarju Viljemu moravski namestnik baron Heindl, mestni poveljnik iglavskega, župan in okrajni glavar. Cesarja, ki je bil v avstroogrski generalni uniformi je nagovoril župan. Cesar je po nagovoru stisnil županu roko in se mu zahvalil za prijazen vaspriem. S cesarjem je dospel tudi nemški poslanik Tschirsky z vojaškim atašejem, načelnik generalnega štaba nemške armade, generalni leitenant. Molke in njegov prvi adjutant. Cesar Viljem je potem z nadvojvodo sel v avtomobil, ki se je odpeljal skozi krasno odličeno mesto dalje v Veliki Mezerič, kamor je dospel ob 5 in pol uri popoldne, kjer je cesarja Viljema vsprejel cesar Fran Josip.

VELIKI MEZERIČ 8. Včeraj so čete, ki se udeležijo vojaških vaj odšle na določena mesta, danes ob 8. uri zjutraj so začele vojaške vaje ob krasnem jasnem jesenskem vremenu.

VELIKI MEZERIČ 8. Ob 4 in pol uri popoldne so dospel semkaj kr. romunski načelnik generalnega štaba generalni lajtan-

nant Crainiceanu, romunski major Soltanescu in stotnik Fischer ter 16 inozemskih vojaških atašejev in dva štabna častnika švicarske vojaške misije.

Starokatoliški kongres.

DUNAJ, 7. — Danes je bil odprt VIII. mednarodni starokatoliški kongres. Cesarju je bila odposlana udanostna adresa.

Volilna reforma za bukovinski dež. zbor.

ČERNOVICE 8. Permanentni odtok dež. zbora bukovinskega je sprejel po dvodnevni posvetovanju načrt volilne reforme za deželni zbor. Obenem je odtok pozval vlado, naj skliče še ta mesec deželni zbor, v svrhu rešitve volilne reforme. Podlaga novemu volilnemu redu bo narodni kataster.

K namišljeni veleizdaji na južnem Tirolskem.

INOMOST, 8. Uredniške prostore lista „Alto Adige“ v Tridentu je oblast zaprla in nastanča preiskala. Isto se je zgodilo s stanovanjem glavnega urednika. V poslovnih prostorih neke tukajšnje tvrdke so našli podzemeljski hodnik, ki vodi h prostorom mejnolnice „Banca cooperativa“ in ki je bil naplajen s papirji, ki so bili tudi zaplenjeni.

Zrakoplovstvo.

BEROLIN, 8. — Owille Wright je danes na Tempelhofskem polju letel po zraku 52 minut v višini 50 metrov.

FRANKOBROD o.j.m. 8. — Kakor poroča „Frankfurter Zeitung“, je potrebna glavica za deželno družbo zračnih prg že zagotovljena. Razno frankobrodskih ličnosti so vdeleženi tudi berlinski krogi.

PETROGRAD, 8. — Na Francoskem kupljeni vodilni zrakoplov Lebaudy je včeraj 25 minut vapoštro letal na mestom. Ruska vlada je sklenila, da čim prej nskupi na Francoskem več zrakoplovov.

LONDON, 8. — Kakor poroča neka brzojavka iz Alderhote, je aviatik Codi dosegel rekord v letanju. Leteti je začel ob 6. uri zjutraj in je obkrožil Laffansplain, preletel je več barak, se obrnil potem v Tarnborough in se povrnil potem na mesto, kjer se je dvignil v zrak. V 63 minutah je preletel 40 milj in je na mestih dosegel hitrost 50 milj na uro. Codi je moral prenehati z letanjem, ker mu je pošlo olje.

Potres.

SIENA, 7. — Danes po noči so čutili v Buon Conventu močan potresni sunek, ki je povzročil veliko paniko. Poškodovan ni bil nihče. Vojašnice karabinierjev so morali izprazniti. Potres je bil močan tudi v Monte Ciano in v Murlu, ker je prebivalstvo s postelj bežalo na plano. V Monte Ciano so bile hiše, ki so ob zadnjem potresu dobile razpoke, vnovič poškodovane.

Angleška spodnja zbornica.

LONDON, 7. — Na neko vprašanje, je ministrski predsednik odgovoril, da je Anglija zapričela inicijativo, da se omeji oboroževanje.

Nalivi na Romunskem.

BUKAREŠTA, 7. — Sinoči in danes so bile po vsej deželi buče nevihte z velikimi nalivi. Voda je poplavlila mnogo kleti v Bukarešti. V Konstanzi je 600 vojakov, ki so bili tamkaj na vojaških vajah, bežalo na neki skedenj, ki se je zrušil, kar je povzročilo

spod, razumne oči onega dekleta? Ali niste čitali v njih one predditacije? In človeška družba postaja gotovo, da se to izpolni.

„A, kaj“, je pripomnil zoren stari gospod, „kaj, če bi se kdo usmilil te deklice in jo dal vzgojiti in izobraziti?“

Omarzelo mi je, da stari gospod samo sprašuje, a sam ne pripoveduje ničesar; bila je to majhna nejevolja zaradi nezadovoljene radovednosti in odgovoril sem kratko: „Makari.“

Stari gospod je umolknil. Čez trenutek je izpil pivo, plačal, podal mi roko in odšel.

Gledal sem za njim. Korakal je po sobi z lahkim, elegantnim korakom, kakor kak mladenič.

II.

Čez nekaj časa so pri sosednji mizi nehali kvartati. Govorili so na to o igri, prešteli denar in se smejali oškodovanemu.

Oni človek, kateremu je stari gospod gledal v karte, se je obrnil in ko je zagledal prazen stol in na mizi izpit kupico, je rekel: „A, gospod svetnik je že odšel.“

„Kdo je ta svetnik?“ je vprašal drugi igralec.

„Poznam ga samo pod tem imenom,“ je odgovoril vprašani, „ne vem ravno, ali je bil na višjem sodišču, ali v finančnem ministertvu; toliko vem gotovo, da je svetnik. Živi tu v pokoju in je zelo ljubeznjiv gospod.“

veliko paniko. Pri tem je bilo osem vojakov ubitih, 15 pa ranjenih.

Poplave v Meksiki.

LONDON, 8. Kakor poroča neka brzojavka „Daily News“ iz New-Yorka, je reka Rio Loto la Marina poplavlila zelo izdatna petrolejna polja v meksiški državi Tananlu pas, severno od Tampica in jih popolnoma razdejala. V Palo Alto, Abasco in Jimenezu se je vsled povodnji pripetilo mnogo nesreč.

GRŠKA.

ATENE, 8. — Objavljena sta dekreta, s katerima sta prestolonaslednik in princ Nikolaj stavljeni v disponibiliteto. Prestolonaslednika so ob njegovem prihodu v Patras navdušeno pozdravljali. Prebivalstvo mu je klicalo: Ne odpotuj!

ATENE, 8. — Prestolonaslednik je včeraj ob 1. uri popoldne preko Brindisa odpotoval v Nemčijo.

Grška zbornica.

ATENE, 7. — Grška zbornica je sklicana za 5. oktobra.

SRBIJA.

Novo srbsko posojilo.

BELGRAD, 8. Vlada je dobila iz Pariza ugodne vesti glede najetja posojila. Pogajanje glede posojila 150 milijonov dinarov se približuje zaključku. V kratkem odidejo pooblašenci srbske vlade v Pariz, da privedejo pogajanja do zaključka.

TURČIJA.

CARIGRAD, 7. — Armenski patrijarh je podal demisijo, ker ni vlada štiri na smrt obsojenih Armecev v Adani predložila v pomiloženje, kakor je bila to obljubila.

ŠPANIJA.

Boji v Severni Afriki.

PENON DE LA GOMERA, 8. Kropla, ki jo je izstreljal nek trdnjavski top, se je razletela sredi neke sovražne čete, šest mavorov je bilo na mestu mrtvih, ostali so pobegnili.

RUSIJA.

Car Nikolaj odpotoval na Krim.

PETERHOF, 8. — Car Nikolaj in carica sta sinoči ob 10. uri in pol z otroci odpotovala na Krim.

STUTTGART, 8. — Cesar Viljem je ob 11. uri ponoči s posebnim vlakom odpotoval v Iglovo.

DUNAJ, 7. — Poveljnik vojne mornarice admiral grof Montecuccoli se je povrnil s svojega dopusta.

BUDIMPEŠTA, 7. (Ogr. biro) Predsednik poslanske zbornice Justh je danes dospel semkaj. Podal se je k ministru za trgovino Košutu, kjer je ostal eno uro.

Severni tečaj odkrit.

Predavanje dr. Cooka v Kodanju.

KODANJ, 8. — Dr. Cook je predaval v krajavi danski geografski družbi. Na tem predavanju je Cook najprej pohvalno omenil zasluge raziskovalcev severnega tečaja, ki so delovali pred njim, mej temi Nansena, Pearyja in izlasti Švedrupa, ki mu je pripravil pot. Dr. Cook je potem opisal program svoje zad-

nje ekspedicije leta 1907., potem praktično izkoriščanja ekspedicije, svoj odhod v februarju 1908. in glavne točke njegovega napredovanja proti severnemu tečaju v mesecih marcu in aprila, v katerih je vzel hudemu mrazu, 83 stopinj po Fahrenheitu, zelo naglo prodiral. Cook je potem omenil, kako je polagoma pošiljal nazaj deležitelje ekspedicije in skrčil število psov, kar se je pokazalo zelo praktično. Po opisovanju, kako je bilo življenje ekspedicije enolično, brez premembe, je Cook omenil svoj prihod na severni tečaj, dne 21. aprila. Izjavil je, da je gotov, da potrdi njegova opazovanja, da se je nahajal na 90. širinski stopinji. Cook je zaključil svoje predavanje z opazko, da ne more sedaj več pripovedovati, dokler ne bo njegova knjiga dotiskana.

Predavanje Cooka je bilo ponovno prekinjeno po živahni pohvali. Cooku se je v imenu geografskega društva prisrčno zahvalil prestolonaslednik. Po predavanju je bil v hotelu „König“ obed, na katerem je podpredsednik geografskega društva napil dr. Cooku, ki se je v daljšem govoru zahvalil.

Peary proti Cooku.

LONDON, 8. — „Reuterjev biro“ je prejel iz Indian Harboura preko Kap Raya (Nova Fundlandija) brzojavko Pearyja, v kateri izjavlja, da ni smeti preveč verjeti pripovedovanjem dr. Cooka. Oba Eskima, ki sta spremljala Cooka, sta izjavila, da ni prišel daleč v severni smeri in da ni pustil iz vida kopne zemlje.

Drugi Eskimi potrjujejo te izjave,

Peary pravi, da je prvi dospel na severni tečaj.

NEW-YORK, 7. — Nadaljna brzojavka Pearyja iz Indian Harboura naproša tajnika Pearyjevega kluba Arctic, naj sporoči geografskim družbam vsega sveta, da je severni tečaj dosežen. Klub je ministra mornarice običajno obvestil o odkritju severnega tečaja.

LONDON, 7. — Kakor poročajo iz St. Johna (Nova Fundlandija) si Peary privaja, da je prvi dosegel severni tečaj. Ekspedicija Pearyjeva se je združila s skunarjem „Jeanie“, ki je bil odposlan njej na pomoč.

Volilno gibanje na Goriškem.

V Gorici, 7/9 1909.

x Volilno gibanje je v polnem tiru. Politični položaj, ki se je bil nekoliko zamotal na shodu kmečke stranke minoli četrtek, se jasni čimbolj in spolnujejo se naša prerokovanja.

Kakor smo že poročali, je bila sklenila kmečka stranka na tem shodu, da se naj vrše pogajanja in posvetovanja glede morebitnega kompromisa, ki ga je bila ponudila v zadnjem trenutku Gregorčičeva stranka. V bolj razumevanje goriških razmer bedi povedano, da je že ob lanskih volitvah navtalo nesporazumljenje v stari klerikalni stranki „Sliga“. Ta razkol so povzročili nekateri mladi pristaši Gregorčičevi, ki so hoteli vzeti vodstvo stranke v svoje roke. To nesporazumljenje se je polagoma razvilo v očitni razkol in navstala je nova stranka — „novostrujarjev“. Novostrujarji hočejo uvesti tudi na Goriškem kranjske razmere. Kaki fanatiki so ti mladi gospodje, je razvidno iz tega, da sta jim bila Gregorčič in Berbuč premalo klerikalna in za to so ju nameravali kratkomalo odstavit.

ali je vsaj dobro delo. Osamel starost (ah, povedal nisem, da je bil gospod svetnik star mladenič brez rodbine in sorodnikov), torej osamel starost dela človeka otožnega. Hoče imeti koga pri sebi —

„Naj bi se bil oženil,“ je segel vmes eden izmed poslušalcev.

„Počakaj, ne moti me!“ ga je pokazal pripovedovalec.

„Vzel je torej deklo k sebi. To je egoizem, ali plemenit egoizem. Dekle je dobilo obleke, hodilo v šolo, učilo se igrati glasovir, pozneje plesati, hodilo s stetim gospodom na koncerte, v gledališča, na bale, kratko rečeno: kakor bi bila njegova hči. Dobro; bilo ji je približno osemnajst, devetnajst let; torej tisti čas in tista doba, ko je prva želja vsakega dekleta: moštitev. In kaj mislite?“ se je obrnil pripovedovalec k nam.

„Omočil jo je, dal jej doto in je sedaj kakor stari oče,“ je dejal prvi.

„Ne, sam jo je vzel,“ je rekel drugi malomarno.

Pripovedovalec je pritrdil z glavo.

„Vzel jo je, da. Že dve leti sta skupaj.“

Tisti, ki je naganil konec te pripovedi, je zazdelal sedaj zategnjeno.

„Slutil sem takoj, da je to vsakdanja in stara historija. In kaj se je zgodilo dalje?“

(Pride še.)

PODLISTEK.

Roman starega gospoda.

Češki spisal I. S. Machar. Poslov. T. L.

Stari gospod je potegnil iz žepa desetico in jo podaril deklici. Modre njegove oči so se svetile radosti. Deklica je vzela denar in šla naprej. Stari gospod je gledal za njo in si mel roke, kakor bi se veselil nad tem dogodkom.

„To je zanimivo dete, kaj?“ se je obrnil naglo k meni.

Povedal sem mu kratko, kakšen utis so napravile name njene oči. In ker me je stari gospod zanimal, da, nekako, vabil, sem hotel na vsak način začeti pogovor z njim.

„Mislim,“ sem nadaljeval, da je to tip onih ubogih praških otrok, ki se v petnajstem letu v pisanem kratkem kriju pojavljajo v kakem prostitucijskem salonu, naglo venajo in umirajo ali v bolnišnici ali v kaznilnici.“

„Morda,“ me je prekinil stari gospod žive, „možno pa je tudi, da se to ne zgodi. Kaj vi morda mislite, da je komu prihodnost že na obrazu napisana?“

„Pri takih otrocih bolj nego kje drugod,“ sem odgovoril; „ali ste opazili, go-

Goriški nadškof odkrito simpatizuje s to novo strujo. Novostrojari so namenili odvzeti Gregorčiču tiskarno in oba lista. Iz golega umiljenja bi mu bili pustili en mandat v gorah. Z eno besedo: namenili so bili Gregorčiču in drugim „starim“ pravo politično smrt! Tak je bil položaj, ko se je Gregorčič v silni zadregi spomnil kmečke stranke in je poskušal kompromis. Kakor omenjeno, je kmečka stranka na shodu izjavila, da jej ni do prepira, zato pa da je pripravljena skleniti kak pošten kompromis. Doznali smo, da je dosledno temu stavila kmečka stranka Gregorčiču sledeče pogoje: 1. Vsaka morebitno obstoječa zveza med Gregorčičem in Pajerjem naj se takoj in za vedno opusti. 2. Berbuč naj ne bo več deželni odbornik. 3. Vsi slovenski poslanci naj se združijo v deželni zboru ven sam klub proti Lahom; v tem klubu pa naj prevzame vodstvo ona stranka, ki bo številnejša. 4. Glede kraških mandatov in onega za slov. trge se naj pusti strankam svobodne roke.

Torej pod temi pogoji je bila kmečka stranka pripravljena skleniti kompromis s staro Gregorčičovo stranko. Gregorčičeva stranka pa je te pogoje odbila. Naravna posledica temu je razješnjen položaj, ker so izključena nadaljnja pogajanja in ni več govora o kakem kompromisu. Vsaka stranka nastopi ob volitvah samostojno. Kakšni so bili vzroki, ki so vplivali na Gregorčiča, da ni hotel vstopiti pogojev, ki jih je stavila kmečka stranka, nam ni znano. Bržkone pa sta bila merodajna dva momenta; in sicer prvi ta, da je Gregorčič uvidel, da bi njegova stranka najbrže ne bila najštevilnejša v skupnem klubu in bi valed tega pripadlo vodstvo protiklerikalcem; in drugi, da v smislu pogoja št. 4) bi pripadli mandati na Krasu in v trgu narodno-napredni stranki. Pred vsem pa je zahteval Gregorčič, naj se narodno-napredno stranko in osobito Gabrčičeva popolnoma izključi! Naravno je, da se narodno-napredna stranka ni mogla spriznati s to mislijo, in tudi kmečka stranka je stala na stališču, naj bi se združile vse tri stranke v en klub proti Lahom. Položaj je torej popolnoma pojašnjen: vsaka stranka se bo bojevala na svojo pest! — Čujemo, da se Gregorčič sedaj približuje kranjskim novostrojarijem, ki se z njimi gotovo pobota. Kakor protitež tej zvezi ni izključeno, da bo narodno-napredna stranka podpirala kandidate kmečke stranke. Čujemo tudi, da kmečka stranka najbrže postavi stare lanske kandidate, ker se jej dozdevajo srečno izbrani. Narodno-napredna stranka sklicuje v četrtek 9. t. m. volilni shod v „Trgovski dom“, kjer bo govorila o političnem položaju. Nebrže se razglase še ta teden kandidatje ene in druge stranke.

Socijalni demokrati že imajo svoje kandidate; na eventualnih ožjih volitvah pa se ne mislijo vdeležiti glasovanja, kar hočejo prepustiti velikim strankam, da same izvojuje bitko.

Gospodarski vestnik.

Sporočila o važnejših gospodarskih pojavih zlasti na Balkanu; potem pa: delavski trg (zvišanje ali znižanje produkcije, blagovne cene, stroški itd.); velepodjetja (karteli, trusti, monopoli); seoseljanje; politika (delavsko zavarovanje, brezposelnost itd.); zavarovalništvo; elektrika in vodne sile; kovine; stavljeni material (kamenje, cement, opeka les itd.); promet na suhem (železnice, avtomobili itd.); promet na vodi (parobrodi, luke, kanali); promet v zraku (letalni stroji, zrakoplovi itd.); izselništvo; konsum (sladkor, kava, petrolej itd.); nova podjetja itd., itd.

Sestavlja PLUTUS.

Velepodjetja.

V Ameriki, kjer je moderna industrija zavzela naravnost čudovito široke dimenzije, je prava domovina in eldorado združevanja velikega kapitala pod eno vodstvo. Trusti in karteli niso nekjer več tako mogočno razpršeni in tako ekonomski in socijalno odločujoči, kakor tukaj.

S trustom petroleja, ali jekla, ali železa itd. je karteliran n. pr. trust železnic in ti sklepajo med seboj razne tarife ali podobne pogodbe in s tem je konkurenca podjetij, stoječih izven trusta, toliko kakor izključena.

Poleg velike ekonomske vrline takega združevanja industrije ima to seveda še mnogo slabih posledic. Kajti nekako psihološki utemeljeno je — če govorimo v besedi, ki jo je rabil Mihajl Bakunin, ko je v začetku 60-ih let ustanovljal v Italiji svoj socializem in je hotel s tem dokumentirati anarhizem, t. j. ne potrebo države — da posamičnik, pa naj je bil prej še tako teoretično jasna glava in še tako plemenit človek po svojem značaju, čim je prišel do moči, izrablja to svojo moč v zatiranje in oškodovanje od njega odvisnih elementov.

Trusti in karteli, ta najhujšaja oblika velepodjetništva, je pač kakor dvorezen nož: na eni strani očisti lastno telo vsega gnjilega materiala, po drugi strani zarezuje včasih tudi v zdravo meso, t. j. v delavstvo in pa v produkcijo in njeni način.

Tako so znani škandali raznih mesarskih trustov v Čikagu, ki so svoja podjetja s pomočjo neizmernih kapitalov, ki so jim bila raderoljna na razpolago, uredili tako zelo maslineno, da je na eni strani živ prešči zlezel pod stroj, a potem so si stroji takorekoč podajali roko drug drugemu: prvi stroj je

žival zaklal, nadaljni očistil krvi, dlake, droba... itd. Na koncu je padla izgotovljena klobasa v košaro, ki so jo zopet stroji avtomatično zaprli. Ako pa je po nesreči kak delavec padel v tak stroj, ali ako mu je jermen odtrgal roko, šlo je seveda človeško meso ravnotako naprej...

Nadalje je znano, da so trusti dolejši oslepili davčno oblast za bogzna koliko milijard že. Kdo more tako podjetje resnično kontrolirati, ako se protivi proti temu podjetje samo??!

Delavstvo je mnogokrat ravno tako popolnoma izločeno trustom na milost ali nemilost. Kako naj n. pr. stotisoč ali več delavcev enega trusta prične s stavko, ko ve, da valed karteliranja med trusti drugod ne more dobiti dela, niti ne za goli kruh??!

Tako ima velepodjetje v tej obliki poleg blagodejnih vplivov tudi zelo škodljivih; in sicer v higijeničnem, pravno-etičnem, moralnem, kakor socijalnem oziru.

Združene države Severoamerikanske so bile ponovno hudo bojišče proti tej grabljivosti trustov, podobni včasih uprav polipevni tipalcim. Na pritisk širokih mas je morala čisto poseči vmes vlada s svojim predsednikom na čelu.

Tudi zakonodaja se je bavila že s tem vprašanjem. Tako imajo danes v Uniji poseben zakon, ki sta ju predlagala (in se sedaj zakona tudi po njih imenujeta) Hepburn in Sherman. Eden hoče sanirati tarifne razmere na železnicah, poslednji pa je napravljen celo naravnost proti trustom. Vendar zakon nikakor nista dovolj uspešna in ne zadefljeva tam, kamor sta bila namenjena.

Sedanji predsednik Taft, — ki je intinimni prijatelj Roosevelta, ki je takorekoč samo vprejel dedščino svojega prednika v nadaljevanje — je zato naročil sedaj posebni komisiji, naj nabira snov in podatke v svrhu reorganizacije teh zakonikov.

Tudi v Evropi igra karteliranje z vsakim dnem večjo vlogo; vendar se tukaj zakonodaja še nikjer ni toliko pečala s tem vprašanjem, kakor ravno pri nas v Avstriji.

Vlada je že v letih 1897 in 1898 predložila zakonske načrte, ki so bili naperjeni specijalno proti kartelom za sladkor, pivo, žganje in petrolej. Pojem kartela je v tem osnutku obsežen zelo obširno.

Leta 1905 je predložila vlada zopet zakonski osnutek v svrhu prepovedi rajoniranja repe na Češkem in Moravskem. Načrt ni postal zakon, ker se je uprla proti njemu gospodarska zbornica.

Proti kartelom naperjen načrt je predložil v novemem času poslanec Steinwender, ki pa razločuje med takozvanimi dobrimi in slabimi karteli. Zadedi hoče pravzaprav samo kartele za ceno, ki pa imajo že itak najmanj življenske sile v sebi.

Potem je predložil sličen predlog češki narodni socialist Choc, dne 19. junija 1908. Priporoča v svrhu saniranja vsakokratnih nastalih zlih posledic pot prava in uprave, samo da iz tistega osnutka noče biti prav jasno, kaj naj bi storili ti instanci??!

Gospodarski odsek je imenoval na to subkomite za to vprašanje. Ta pododbor je izvolil v našem rojaku Kreku svojega referenta. Krek je prišel do precej radikalnega zaključka: ekspropriacije in podzavljenja kartelov, kar pa ni še nikako splošno odredilno sredstvo, ker industriji bi tak zakon prav lahko izkoristili v svoj prid itd.

Tudi Ogrji imajo predložen podoben zakonik. Radikalno pa je dolejš samo Kanada prišla truste za žilo. Tam so sklenili že leta 1897 in ponovili 1904 posebno klavzulo k carinskemu zakoniku, glasom katere zadeflje produkte kartelov in trustov posebnega carinskega doklada, če je njih cena za več nego 5% nižja od istih produktov ne-kartelirane industrije.

Ideja karteliranja je našla svojo pot tudi že na Rusko. Pravzda čitamo, da se je vsa ondeta asbestna industrija združila v tako fuzijo.

Boj konsumentov proti kartelom in trustom, ki traja že nekako tri desetletja, pa bo zavzemal vedno večje dimenzije in ostrejša oblike, in to tembolj, čim manje socijalno-političnega in socijalno-ekonomskega duha bo do te družbe!!

K češko-nemškimi sporazumnimi konferencami.

Dosedaj je Bienerth še-le zaslišal želje raznih strank in ni možno še izreči, če pride do kakšnega sporazuma, ali ne. Bienerth deluje predvsem na to, da bi došlo vsaj do volitve deželnega odbora na Češkem in do nekakega premirja za jesensko deželnozborsko zasedanje. Ni izključeno, da se to posreči, vendar veliko nade ni.

Strankarski shod češke socijalne demokracije.

Te dni ima češka socijalna demokracija svoj strankarski shod, na katerem se je poseben poudarjal narodni moment. Zelo energično je shod poudarjal, da ima češki narod pravico do čeških šol na Nižje Avstrijskem in na Dunaju.

Glede narodnostnega vprašanja je shod sklenil sledečo resolucijo: „Izvrševalni odbor ima takoj stopiti v dogovor s strankami drugih avstrijskih narodov glede razbiranja

strankinega narodnega programa ter ta program izdelati tako, da zamore služiti kot podlaga za statut, ki naj bi bil veljaven za vse socijalno-demokratske stranke v državi“. To resolucijo je utemeljeval urednik dr. Sméral, ki je poudarjal, da je protinarodni dualizem, ki vzdržuje nadvladje Nemcev in Madjarov, postal nevzdržljiv sedaj, ko so vsi narodi kulturno in gospodarski razviti.

To je dokazom, da češka socijalna demokracija povsem pravilno umeva narodno vprašanje, kakor smo že opetorano poudarjali; maj tem ko vidijo naši jugoslovanski socijalisti v narodni ideji največjega soraznika socijalnemu razvoju širokih mas.

K tatvini v „Banca cooperativa“ v Tridentu. Veleizdaja?

Iz tatvine, oziroma ponesverjenja v tridentški „Banca cooperativa“ je postala nenekrat velika politična in celo veleizdajniška sfera. Ko so odkrili primanjkljaj, je bilo govora o nekaj tisočakah, ali ta svota je narasčala in sedaj se govori, da iznaša primanjkljaj okoli pol milijona kron. Kakor je našim čitateljem znano, so osumljeni tatvine in ponesverjenja uradniki banke; a sedaj pa poročajo, da so na hišnih preiskavah našli v stanovanjih osumljenecv jako obteževalnega materiala, ki dokazuje, da se ukradeni denar ni porabljal za zavezne, ampak za irredentistične politične namene. Zato vodi vso preiskavo vojaška oblastinja, generalni štab, ki pa seveda ne daje nikakega pojasnja.

No, da izvesta avstrijske Italijane vleče srce preko meje znano, a tudi umejemo vsi; kljub temu pa zelo dvomimo, da bi se tu šlo za čine, iz katerih bi bilo možno konstruirati hudodelstvo veleizdaje. Morda gre tudi pri tej namišljeni „veleizdaji“ le za kak nesprijeten politični maneuver, ki naj bi izvršil na poslanca presijo, da bi bili vladi in Nemcem na slepo uslugi.

K „veleizdaji“ na jugu in severu se je torej pridružila tudi „veleizdaja“ na zapadu. Da bi pa to vrata procesi pripomogli moarhiji do ugleda na zunan, jako dvomimo. — Zunanji svet si mora napraviti s tem le jasko, jako čudno sliko o naši državi, ki bi obstojala, (ako sodimo po teh „veleizdajnih“ procesih) iz raznih „veleizdajalcev“.

To more konečno dovesti ugled naše države pred zunanjim svetom do — ničle.

DROBNE POLITIČNE VESTI.

— Kralj Peter na vojaških vajah. V polovici tega meseca se bodo vršile v Nišu velike kavalerijske vaje, katerim bo prisostvoval kralj, prestolonaslednik Aleksander in princ Gjorgje. Istotako boita na manevrih vojni minister general Živković in načelnik generalnega štaba polkovnik Putnik.

Ostavka načelnika srbskega tiskovnega urada. Kakor poročajo iz Belegraada, je načelnik srbskega tiskovnega urada Vi. Savić podal ostavko. Njegovim naslednikom bo bržkone imenovan gimn. prof. Mile Pavlović.

Bolgarski državni deficit. — Državni proračun Bolgarske bo imel letos 43 mil. levov primanjkljaja.

Deficit nemškega proračuna za leto 1908 bo glasom uradnih podatkov znašal 122 mil. mark. Dohodki so manjši za 185 milijonov, nego je bilo predvidjeno, a stroški so se znižali za 63 milijonov. Same carine so prinesle 12 milijonov manje, nsgo je naznačeno v proračunu. Tobak, pivo, železniški vozni listki, davki na dedščine, in tudi železnice in pošte niso prinesli toliko kolikor se je pričakalo.

Dnevne vesti.

Pagninijev poraz. — Minulo nedeljo je imelo društvo tiskarjev občni zbor, ki je imel na dnevnem redu predlog, da pristopi društvo k Pagninijevi delavski zbornici. — Predlog je bil odklonjen z dvotretinsko večino. Zbog tega je nastala v društvu kriza, ker se je odpovedal predsednik, ki je Pagninijev. Sklep tiskarskega društva je smatrati kot velik poraz za Pagninija. — Tiskarji se sploh odklanjajo kot najinteligentnejša delavska stroke, kot elita delavstva. Ravno tiskarji nastopajo povsod kot prvi pionirji za brambo pravi delavstva in imajo zato tudi velik vpliv na vse ostale stroke. Tem pomembnejše pa je sklep društva tiskarjev še zato, ker je društvo lanske leto izstopilo iz socijalno-demokratske organizacije, in je torej Pagnini lahko opravičeno pričakoval, da pristopi društvo k njegovi delavski zbornici.

Dvojni radi zadnjih tržajskih volitev. — Minuli terek se je vrtil dvojni boj med glav. urednikom „Lavoratora“, Angelom Lanza in Alojzijem Federzonijem (prijateljsko ime Giulio de Frenzi) urednikom „Giornale d'Italia“, radi oistre polemike, ki je nastala med obema v listih „Resto del Carlino“, „Squilla“ in „Tempo“ zbog nastopa socijalistov pri zadnjih tržajških deželnozborskih volitvah. — Federzonij je bil ranjen na glavi.

Nasprotnika se nista poravnila.

Liberalizem in demokratizem onih okolo „Piccola“ je sicer velikaški, ali — pogojen in odvisen od hipne potrebe. To so veliki liberalci in demokrati in jim ti lapi načeli služiti za največjo parado, ako jim „štima“. Če ne — pa ne in ravno nasprotno. Liberalni so do ekscesa, dokler jim izvajanje tega načela ne prihaja na pot kakšnega privilegija

in kake predprave, ki toliko odgovarja svobodni in demokratični uredbi družbe kakor trda pest na mehko oko. Liberalni so za se vedno, za druge pa — nikdar. Čim bi tudi drugi uživali na dobrotah svobode in demokratične uredbe političnega življenja, o potem naši pri „Piccolu“ jednostavno žvižgajo na ves liberalizem in demokratizem in spravljajo svoja najlepša načela v — fatal.

Tako te je zgodilo tudi te dni, ko so se s proglasom Hribarjev, oziroma s svojim pozvanjem, naj Trst posnema Ljubljano, tako neumno zaleteli in se je mreža sofistike, ki so jo pleli, njim samim zadregala okolu vratu. V svoji ignoranci in zlobi — ne vemo pa za kip, katere teh lastnosti je v njih močnejša — so pisali, kakor da v Ljubljani država vzdržuje Nemcem šole in ne občina. Ko so pa videli, da so se smutno blamirali, si niso vedeli pomagati drugače, nego da so hitro obsili na klin — svoj liberalizem in demokratizem, češ: Nemci v Ljubljani — to je kaj drugega, to so bolj izobraženi in bogatejši sloji nego pa tržajski Slovenci! Zato pa imajo pravico do šole, poslednji pa ne!!

Taki so torej ti laški svobodnjaki in demokrati! Uradnikom, oficijem, bogatašem — tem gre šola. Siromski pa, ki v resnici najbolj potrebujejo pouka, da zamorejo vzdrževati trdi boj za življenje in gospodarsko in socijalno povzdigo — tem ne treba dati šole! Neumni in v temi naj ostanejo, ker drugače bi trpel škodo liberalizem in demokratizem — „Piccolovs“ vrata!! — Da da: pri „Piccolu“ so veliki liberalni in demokratični — hinavci!!

Najnovejši redarji. Na poziv takajšnjih laških listov, se je tržajška liberalna mladina dogovorila, da bo stražila Rossettijev spomenik — oziroma petorožarno italijansko zvezdo, ki se nahaja na glavi spomenikove dekorativne podobe.

Ta častna garda je že zgodaj zvečer na svojem mestu. Okolu spomenika se sprehajajo in v kavarni Milano imajo shajališče. Komično je gledati te nadebudne sinove dedne kulture, kako izmučeni vrše to res častno — službo. Oni, ki je nastopil kako službo — pa bilo le častno, — mora tudi nekaj storiti, da dokaže svoje spoznanosti. Tako so tudi lahončiči ob Rossettijevem spomeniku čutili potrebo, da se proslave!

V „Piccolu“ minolega ponedeljka se ponasajo, kako da so zapodili in naklestili družbo Slovencev — ki da je hotela oditi zastraženi spomenik se slovenskimi zastavami in pa — dve družbi „patrijotov“, ki da sti hoteli — ukrasti nesrečno italijansko zvezdo. Kar se tiče Slovencev, vam naznam, da stoji stvar takole: Dra Slovence, vračajoča se s sokolske slavnosti pri Sr. Ivanu in noseča v rokah dve mali narodni zastavi, sta šla mimo spomenika — se ozrla vanj in šla mirno svojo pot naprej! Vse drugo je le bebdasta renomaža, kakoršnje so zmogli ljudje, ki so povsod in v vsem svojem življenju smešni komedijasi. — Tudi o tistih napadih „patrijotov“ bo menda enaka kakor ona se Slovenci!

Občudovalec novih — „redarjev“.

Slovenci na deželi! Prejeli smo: V hudih časi živimo. Sovrag nas duši od vseh strani. Pomoči nimamo pričakovati od nikoder; zato nam ne preostaja drugega, nego samopomoč. Jedino ta bo naša rešiteljica! Blüza se 20. september — dan narodne žalosti. Ta dan naj bo po vsej slovenski domovini v simbol boljše bodočnosti. Kako naj proslavimo ta dan? Štajerski akademiki prirede narodne zbirke, istotudi Tržajski. Ni pa dovolj, da se ta omeja samo na kako večje mesto, temveč vsa slov. domovina naj prispeva za obrambeni sklad družbe sv. C. in M. Gotovo se najde v sleherni slov. vsi kak narodnjak, ki prevzame nabiranje. Ti pa slovenski narod, daruj po svoji moči — tudi najmanjši davek bo dobrodošel. Ničte naj ne izostane, še tako mali dar bo redil sadu. — Slovenski časopisi naj apelirajo na nasod v ta namen. Vipavski.

Triljalističen zemljevid habsburške monarhije. V zalogi g. Freytag & Berndt na Dunaju VII 1 Schottenfeldgasse 62 je izšel v drugem izdanju: Triljalističen zemljevid habsburške monarhije, sestavljen Henrik Hanau. Naslov in predgovor je slov. zemljevid sam je sestavljen v nemškem jeziku. V predgovoru pravi pisatelj, da je on prepričan, da bi bila trodelitev monarhije, kakor je zarisan v njegovem zemljevidu, v največji blagoslov monarhije.

Po razdelitvi v omenjenem zemljevidu bi tvorila Jugoslavijo Hrvaška, Slavonija, Bosna Hercegovina, Dalmacija, Istr, Trst, Goriška, Kranjska, Spodnja Koroška in Spodnja Štajerska; Madjarsko državo, Ogrica, Sedmogrška, Galicija in Bukovina, a tretjo pretežno nemško državo ostale dežele monarhije. Na Koroškem in Štajerskem bi bila meja Drava, vse južno od Beljaka. Beljak, Calovec in Maribor bi ne bili več v Jugoslaviji, oziroma Iliriji. Na zapadu bi šla meja med Trbižem in Srednjim Logom tako, da bi bil Trbiž še nemški. Najmočnejša bi bila po tej razdelitvi madjarska država. Seveda se dosedaj vse to le lepe sanje; vendar, če ne drugo, imamo trilateral vsaj že na papirju.

Dobava moka za c in kr. vojno upravo. C. in kr. vojna uprava kupi pri avstrijskih mlinih po trgovskih uradnih:

1250 q pšenične moka, ki odgovarja tipu dunajske pšenične moka št. 5; 2300 q ržene moka, ki odgovarja tipu dunajske ržene moka

št. 1. Ponudba je uročiti do 9. oktobra 1909, najkasneje do 9. ure popoldne na c. in kr. intendantu 3. voja v Gradcu.

Pozor — slovenski gostilničarji! Naproseni ste nujno, da pridete danes ob 3. uri popoldne na posvetovanje v gostilno „Viole“. Posvetovati se bo o jako važnih stvareh in med drugim tudi o bodočih volitvah vodstva zadruga. Prosimo torej še enkrat.

Daljni potres. Na tukajšnjem c. kr. pomorskem observatoriju so predinočjem potresni aparati zabeležili daljni potres, katerega ognjišče je oddaljeno okoli 3000 km. Začetek ob 4. uri 43' 8", maksimum 4,5 mm ob 4. uri 58' 37", konec ob 6. uri 13' zvečer.

Tržaška mala kronika

Nenadna smrt. Notico, prijavljeno včeraj pod tem naslovom, je popraviti, da se pokojnik ni pisal za Comela, ampak Gomola. — Zanimivo je, da je njegov brat pred dvema letoma tudi negle smrti umrl.

Samomor redarja. Zopet slučaj, ko je „ljubezen“ pogoltna mladega človeka v smrt! Ivan Skočaj, rojen l. 1883 v Kotični pri Materi, bil je najprej kočijaž pri g. Prinzu. V novembru lanskega leta je bil provizorično sprejet v policijsko službo, kjer je pozneje postal definitivni. Vozil je vedno jetniški voz. Včeraj zjutraj se je Skočaj ubil z revolverjem, ustrelivši se v desno senco. Smrt je nastala takoj.

Poskušen samomor. Včeraj zjutraj ob 7. uri je nek Peter Zoideršič, star 29 let, iz Gorice, hotel skočiti v morje pri Maudraču. Nek pilot ga je še pravočasno udržal. Spravili so v opazovalnico.

Zalosten epilog dvojnega poskusa samomora. Marija Tomč, ona 17-letna deklica, ki se je 6. t. m. hotela zadušiti z ogljikovim plinom skupaj v svojim ljubčkom Atilijem Chiusi v njegovi sobi, je včeraj zjutraj ob 6.30 umrla v bolnišnici.

Ker pa je iz poizvedb policije izšlo, da je Chiusi bržkone priganjal deklico k samomoru, češ, da hoče umreti skupaj z njo, je oblast njega, nahaajočega se v opazovalnici, proglašila aretiranim in odstopila akte drž. pravdnitvu.

Koledar in vreme. — Danes: Korbinjan šk. — Jutri: Nikolaj Tol. sp. — Temperatura včeraj ob 2. uri popoldne + 23.° C. — Vreme včeraj: lepo.

Društvene vesti

Pevsko društvo „Adrija“ v Barko/ljah priredi, kakor je bilo že naznanjeno, v nedeljo 12. t. m. jako zanimivo veselico v prostorih „Narodnega doma“. Na veporedu je pete, godba in dve igri. Iz posebne prijaznosti vodenjete dve Tržaškom dobroznanosti in sicer g. Ana Angela Jan in gosp. Mikulčič, član „Dramatičnega društva“ v Trstu. — Upati je torej na obilno udeležbo.

Tržaški sokol

Telovadno društvo **TRŽAŠKI SOKOL** v Trstu. — Odbor jahalnega odseka trž. Sokola naznanja s tem, da se je v seji dne 9. t. m. sklenilo da se prične skupne jahalne vaje takoj in se bodo vršile vsaki petek ob 8. ure zvečer v jahalnici Bonitta ulica Rossetti št. 71. Prva skupna vaja se vrši v petek 10. t. m. Odbor vabi ujudno vse člane in tudi one ki žele pristopiti kot člani, da se v čim večjem številu udeležijo teh vaj. Dan skupnega izleta določi se v kratkem.

Darovi.

Za zastavo „Vesella“ v Škedenju so darovali (Dalje):

Godina Josip (Fule) 2 K, Fonda Lovro 1 K, Sancin Iv. (Kotalj) 6 K, Sancin Anton (Levičar) 5 K, Sancin Frano (Kotalj) 2 K, Sancin Rudolf (Oraš) 2 K, Rebec Marija 2 K, Čenčar Pavla učiteljica 5 K, Flago Lovro (Dražan) 5 K, Gregorič Dragica 3 K, Sancin Peter (Kotalj) 2 K, Pazič Matija 2 K, Godina Iv. in soproga (Ban) 10 K, Bradoč Franjo 2 K, Godina Ana (Koserč) 2 K, N. N. 5 K, Godina Luka (Skuta) 2 K, Godina Jakob (Joketi) 10 K, Godina Anton (Barkaš) 5 K, Godina Jakob (Ban) 10 K, Serbo Andrej 5 K, Lazar Anton trgovec 2 K, Karič Ema 3 K, Šuman Miha 4 K, Sancin Josip Kotalj pok. Mha 10 K, Grbec Ivan učitelj 5 K, Merlak Anton (Bergamolo) 2 K, Družina Fonda (Roo) 5 K, Gark Štefan 3 K, Sancin Jernej (Levičar) 2 K, Flago Lovro (Lazar) 5 K, Flago Luka (Dražan) 10 K. (Ziršetek pride).

Vesti iz Goriške.

Šolske vesti. Vpisovanja učencev na tuk. realki so določena: Za vsprejemne izpite: 14. sept. od 9—12 predp. Izpiti se bodo vršili 15. t. m. od 8 ure naprej. Za učence od II—VII razr.: 16 t. m. Dne 16, 17 in 18 t. m. se bodo vršili vsprejemni povernilski in sknadni izpiti.

Posledice pretepa. V Mirnu je nastal večji družbi v krčmi pretep. Leteli so kazarci in stolic in slednjič je padel tudi strel iz revolverja. Kroglica je zadela 32-letnega čevljarja Miho Turel v oko, ki je najbrže izgubljen.

Napačno ime je povedal I. Bačin iz Solkana stražarju, ki ga je ustavil za to, ker je kolezaril po cesti, ki je namenjena

pešcem. Stvar pa je prišla na dan in Bačin bo moral odgovarjati pred sodnijo.

Kolesarska dirka v Mirnu. Z ozirom na dopis „Edinosti“ v štev. 251 iz dne 7/9 pod naslovom: „Kolesarska dirka v Mirnu“ pričbujemo to vest: Res je, da se je vršila kolesarska dirka v Mirnu, ni pa res, da je „Kolesarsko društvo“ samo priredilo veselico, ampak v zvezi s pevskim dr. „Ipsava“ in telovadnim dr. „Sokol“, ki sta oba izpuščena v poročilu „Edinosti“. Nadalje ni res, da je telovadil „Goriški Sokol“, ki je bil ta dan 5/9 v Cerknem, ampak nastopil je prvič „Mirenski Sokol“ z javno telovadbo na crodju, — in to ob velikem odobravanju!

V Brjah na Vipavskem priredi v nedeljo 12 t. m. lepo in obirno veselico tukajšnja podružnica sv. C. in M. Proetor je podružnica odbrala v glavni vasi na dvorišču gosp. Ignaca Pečenka. Petje, za katero se je največ in neumorno trudil vrli gosp. nadučitelj Poniž, bo tudi sam vodil. Peli bodo Vola-vičevci „Pri zibel“ mešan zbor, „Divja rožica“ s spremljevanjem ženski zbor in „Slovenskim mladencem“, dvospev. Gosp. Slejko, abiturient iz Vel. Zabelj pa bo spremljal „Zora vetaja“ iz Roko-njačev za sopran-sole. — Med točkami in po veselici bo udarjal tamb. zbor iz Dobravelj pod vodstvom gosp. Frana Mrmolje. Za igro se naša pridna dekleta in fantje skrbno pripravljajo. In kakor je že navada, da v Brjah prirejamo vselej lepe veselice, bo gotovo tudi to pot zadovoljen vsakdo, kdor nas počasti s svojim obiskom.

Priidejo po tudi iz Šmarji perci v dveh zborih, ki nastopijo tudi na odru. Razen na bližnjo okolico Rihemberk, Preserje, Žabljice itd. računamo tudi na Dornberg in izlasti tudi na našo v zavednosti prednjačujočo metropolo Ajdovičino.

Slavnosti in sploh priredbe družbe ali podružnice sv. C. in M. so pač vredne vse naše požrtvovalnosti in skrbí. Za-se, za svoje rodne a ugrožene brate, za mlo deco na pragu lačnega tujca deluje in svojo kri rešuje, kdor pedpira stremljenje vrle šolske družbe sv. C. in M. Zato pa na svidenje Vi, ki hoste naši v prijaznih Brjah v nedeljo popoldne.

Vesti iz Istre.

Na ces. kr. državni hrvaški gimnaziji v Pazinu se vpisujejo učenci za šolsko leto 1909—1910 v I. razred 16. septembra od 8—12 ure popoldne. Vsprejemni izpit se začne 16. septembra ob 10. uri. Učenci, ki žele vstopiti v I. razred, morajo biti spremljani od svojih starišev ali njih namestnikov in seboj prinesiti kratki list in pa šolsko izpričevalo, v katerem morajo biti redi iz veronauka, učenega jezika in računstva. V vse ostale razrede se bodo sprejemali učenci 17. in 18. septembra.

Ponavljalni, dodatni in vsprejemni izpiti bodo 16. in 17. septembra.

Iz sv. Barbare in Elerjev. Bralno pevsko in godbeno društvo „Slovenski dom“ v sv. Barbari bo imelo v nedeljo dne 12 sept. t. l. ob 2. uri popoldne svoj prvi redni letni občni zbor sa sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predstojnika. — 2. poročilo tajnika. — 3. poročilo blagajnika. — 4. posamični predlogi in razni navesti. — 5. volitev društvenega odbora za bodoče leto.

Odbor.

Malo več narodne zavednosti bi bilo želeli. Izletnik, ki je bil mlole nedeljo na piecu v Spodnji Škofi, nam poroča, da ni bilo ob plesu, okoli katerega je bilo polno zastav niti ene narodne. Tudi peli da so na plesu izključno laške pesmi, da-si so peli sami domačini Slovenci!

Mi vpoštevamo tamonaje razmere in tudi vemo, da prihaja tja mnogo Lshov. — Upamo pa, da bodo naši „Škofci“ za naprej bolj pazili na svojo slovensko narodnost.

Iz Boršta. Gospod urednik! V zadnjem času ste imeli že parkrat čast, da ste se pečali z našim občinskim svetovalcem Luko Sedmakom. Mož je radi tega zelo hud. Pravijo celo, da je odpovedal „Edinost“, na ka-

Zahvala

za izkazano in odkritosrčno sočutje tako ob boleznih kakor smrti našega preljubljenega soproga in očeta

Dragotina Schmidt-a

vodje težakov na južni železnici

kakor tudi za mnogoštevilno udeležbo pri pogrebu. Posebno zahvalo izrekamo gg. uradnikom in usluž-bencem južne železnice kakor tudi vsem članom in odboru „Delavskega podpornega društva“.

TRST, dne 9. septembra 1909.

Zaljubljeni ostali.

MATI! Čas pripekanja in čas nevarnega obolenja otrok je prispel! Ali si se prepričala, da pravilno preživljaš svojega otroka in ga torej varuješ pred pokončevalcem otroške dobe: „bljevanjem, drisko, črevesnim katarjem“? — Samo hranilo — **KUFEKE** ti daje najzanesljiveje varstvo.

Gospe in gospodične

zadobé v 8 dneh bujne in krepke prsi

po uporabi „Crème Sultana“.

Cena Kron 6.— lončku, ki zadostuje in Kron 3.50 lončku za poskušnjo
Mirodilnica Babuder, Trst, ulica Ponterosso št. 10 Tajne pošiljave na vse kraje.

GIUSEPPE TABOURET

inženier in pooblaščen civilni geometer

Trst, Androna S. Giustina 6

sprejema izdelovanje načrtov in delitve zemljišč, kakor tudi likvidacije, cemitve, nadzorovanja in oddaje del kakor tudi proračune.

NOVA PRODAJALN. BLAGA ZA MOŠKE OBLEKE

GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina št. 9 -- Piazza Nuova

je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za pomladansko sezono po jako zmeranih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA. Izbera sprajc, ovratnikov, avratnic, zapestnic itd. — Na željo se pošiljajo vzorci.

ANTON REPENŠEK

knjigovez v Trstu, via Cecilia 9

priporoča slavnemu občinstvu

svojo moderno urejeno delavnico, v kateri se izvršujejo vsa v to stroko spadajoča dela točno in po zmeranih cenah, SVOJI K SVOJIM!

Po neverjetno visokih cenah

se večkrat kupuje blago za moške in ženske obleke. Temu se lahko izognete, ako naročite blago direktno pri tovarni. Zahtevajte tedaj brezplačno pošiljatev moje

zbirke jesenskih in zimsk. vzorčav

Imam v zalogi samo najbolje blago zadnjih novosti.

Franz Schmidt, Jägerndorf 103

Avstrijska Šlezija.

Naznanja se slavnemu občinstvu, da se je preselila dobroznana prodajalnica kolonij. blaga

GODNIG

iz ulice Nuova v ulico S. Giovanni št. 8

Omenjena prodajalnica je bogato založena s kavo, rižem, testenami, sladkorjem in suhim sadjem. V nadi, da me slavno občinstvo priseti z obilnim obiskom, se najtopleje zahvaljujem ter beležim udani

ANTON GODNIG vulgo KOMENC.

Interesantna

!! NOVOST !!

Nenavadno presenečenje.

Automatično vžigalo

„REGENT“.

Žepno kresilo in istočasno žepna svetilka.

Jako elegantno in praktično. Navadno uporabljanje s 1 roko.

Z enim pritiskom ogenj in luč.

Cena z opisom vred: 1 komad K 3.30; 3 komadi K 7.75; 6 komadov K 15.—; 12 komadov K 27.—. Poštne proste

pošiljatev, ako se pošlje denar naprej ali pa po povzetju.

ALOIS SCHAUMANN DUNAJ, V. Leitgebasse

št. 7. III.

PO POVZETJU STANE 30 STOTINK VEČ.

Edina od c. kr. namestništva avtorizovana obrt za pokončavanje podgan, miši, lisic, krto in vseh mrčesov, stenje in vseh drugih živalic

CARLO JENULL

Delavnica in zaloga TRST, ulica Tesa št. 30 pritličje.

KROJAČNICA

Andrej Lazzar

Trst, Piazza C. Goldoni 10, I. n.

je preskrbljena s pristnim angleškim blagom zadnje mode v veliki izbiri in izdeluje vsako vrstne obleke po najnovejšem kroju.

JAKO ZMERNE CENE.

— Ugodni pogoji plačevanja. —

Caro & Jellinek

Družba z omejenim poroštvom
Internacionalno prevažanje in selitve

na vse kraje
s posebnimi zaprtimi vozovi.

Seželi na Dunaju, v Budimpešti in v Lvovu

Telef. 16-27. Trst - Ulica Carradori 15 - Trst.

Umetni zobje

Flombiranje zobov.

Izdiranje zobov brez

vsake bolečine

v zobozdravniškem kabinetu

Dr. J. Čermák in G. Züscher

TRST

ulica della Caserma št. 12, II. nadst.

Velika zaloga koles

RUDOLF RÖTL

TRST, ul. Acquedotto 21. Telefon 1238.

Zaloga koles: Peugeot, Waffrenard. Standard od 150 kron naprej. Pnevmatiki in potrebščine.

Mehanična delavnica. Hitra postrežba. Cene zmerne.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbo „SPALATO“

Anonimno deln. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 vagon.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

.. Pisarna .. Zaloga Cementa

ul. Carradori 16 Riva Grumula 2

Telefon 605. Telefon 23-30

tero je bil preje naročen. Posebno zadnji dopis, v zadevi kamenolomov ga je menda zbolelo zelo v živo. No, in vendar je res, da moramo mi, ki smo imeli poprej doma gotov in stalen zaslužek, hoditi sedaj v Trst, za negotovim in nestalnim zaslužkom. A mi delavci smo sploh mnenja, da se imamo za vse to zahvaliti našemu srečovalcu Luki Sedmaku, ki jo je z našimi občinskimi kamenolomi popolnoma zafural. Zato bi bilo pač že skrajni čas, da bi se tudi naši drugi občinski možje pobrigali, da bi Luka ne preobračal več kar tja v en dan svoje kozolce v naši nearečni vaši.

Svoj čas se je tudi hvalil, da napiše za „Edinost“ podlistek, kjer pojasni natančno, celo zgodovino kupčije s kamenolomi.

Pozivljamo torej gospoda Luko Sedmaka da spelni svojo obljubo in napiše objavljen podlistek, ki bo gotovo zelo zanimiv!

Član delav. organizacije v imenu drugih.

Vesti iz Štajerske.

Zveza štajerskih kmetijskih zadrug prideli jeseni ob priliki jesenskega sejma v Gradcu veliko razstavo štaj. sadja in vina iz vseh delov dežele. Obenem se bodo točila razna vina, da se obiskovalci prepričajo o dobroti štajerskih vin.

Umrli je v Mariboru v pokojeni realčni prof. I. Sedlaček. Deloval je od leta 1889 do 1907 na mariborski realki.

Gospodarstvo.

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu. — Zadruga je imela do 7. t. m. 4.141.629 K 72 stot. prometa. Ta številka o dvedesetnem letnem vspehu kaže, da bo ta zadruga beležila lep napredek tudi v tem letu. Minolega leta je bilo prometa do 7. septembra 3.399.782 K 62 stot. Gotovo je, da bo vsaj za en mil. več prometa, nego ga je bilo v minulem letu!

Ker so prejšnji prostori postali pretesni, je „Zadruga“ vzela še zravenski dve sobi v najem za čas dokler se ne preseli v lastno hišo v ul. Stadion št. 21. Razveseljivo je, da prihaja vedno več novih vlog iz vseh slojev. Tudi hranilne pušice delujejo izvrstno. Ker je varnost, (lahko rečemo), pupilarna, priporočamo „Trgovsko-obrtno zadrugo“.

x Svetovna pšenična letina. „Beerbohm Evening Corn Trade“ — list v Severni Ameriki — cení letošnjo svetovno pšenično letino na okrog 421 milijonov kvarterjev (1 žitni kvarter = 290 l) proti 397 milijonov v letu 1908 in 395 milijonov v letu 1907. Letošnja pšenična letina je od leta 1897, razven letine v letu 1906 (ko je znašala 431 milj. kvart.) najboljša!

Razne vesti.

Zabranjeni tolarji Marije Terezije. — Iz Carigrada poročajo, da ustavi turška vlada v Arabiji promet s cekini in tolarji Marije Terezije. V mnogih krajih Azije in Afrike je služil ta tolar kakor okrasek in kakor amulet.

Množitev Madjarov na Hrvatskem. — Iz letnega poročila madjarskega šolskega društva „Julian“ posnemamo, da je bilo na Hrvatskem in v Slavoniji: 1880 l. 41.417 Madjarov, 1890 l. pa že 68.794, 1900 l. celo 90.180 tako da danes število Madjarov na Hrvatskem že presega 100 tisoč. Posebno v Slavoniji napredujejo. — Madjarska šolska družba je ustanovila lanske leto 7 novih šol, tako da ima danes skupaj 30 šol s 4042 učenci. Družba ne deluje samo na šolskem polju temveč prireja tudi predavanja, daje informacije, sveto in podpore. V ta namen je izdala l. 1909 koledar, ki ga je zastoj razdelila v 20.000 izvodih. Kljub temu konstatuje, da „ni v celi Evropi tako tlačnega naroda, ki bi živel v tako bednih razmerah, kakor Madjari na ozemlju ogrske krunice v Slavoniji in Hrvatski“.

General Steselj veletržec čaja in hišni posestnik. Iz Moskve poročajo: Nekdani poveljnik portarturske trdnjave, general Steselj se je po carjevem pomiloščenju nastanil v Moskvi. Za časa preiskave proti Steslju je tožil, da je siromak, a sedaj je nakrat stopil v eno najstarejših, največjih trgov v Rusiji in sicer v trgovko Vasilija Perlova in sinov. Letni promet te trgovke iznaša več milijonov rubljev, tu vključno temu je trgovka za časa rusko-japonske vojne dosegla na rob propada. Upniki so, da pridejo do svojih tirjatev, postavili nad trgovko svojo posebno upravo. Medtem ni niti to mnogo pomagalo, ker so pa vsa doseglja vitino dveh in pol milijonov rubljev. Radi tega so hoteli upniki postaviti trgovko v konkurz. Mej tem je pristopil k trgovki — gotovo ne brez velike glavice — Steselj kakor tibi kompanjon in upniki so se zadovoljili s pogoji, ki jim jih je stavila trgovka po Stesljevem vstopu. Tako je trgovka Perlov rešena bankrota. Nadalje poročajo tudi, da je Steselj kupil desetnastropno hišo v Sadovajski ulici pri „Rdeči vratih“ v Petrogradu.

Zgodovinski ostanek bitke pri Waterloo na prodaj. V petek je začela javna prodaja palače in muzeja Waterloo v Bruslju. Došlo je mnogo kupcev. Angleška vlada je poslala svojega posebnega zastopnika, Zbirka, ki obstoja iz nad tri sto predmetov, se mora prodati „en blok“, kar je razočelo mnogo matorjev.

Neki amater je ponudil za svo zbirko 125.000 frankov, nek drugi 175.000, sodijo, da ga je poslal princ Viktor Napoleon. — Končna prodaja se bo vršila 20. oktobra.

„Konsumno društvo v Banah“
vabi na

občni zbor

ki se bo vršil

v nedeljo 26. septembra ob 2. popol.
v lastnih prostorih v Banah.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o delovanju odbora.
2. Volitev novega odbora.

Načelstvo.

MALI OGLASI:
se računajo po 3 stot. besede; masno
iskane besede se računajo enkrat več.
Najmanjša pristojbina stane 40 stotink.
Plača se takoj.

Pri sv. Ivanu se odda v najem krasen
vinograd z vso pripravo. —
Naslov pri Inzer. odd. Edinosti. 1547

Odda se v najem soba, sobica in kuhinja v
Rojanu pri Rudolfu Košuta št. 140.
1532

Pozor! M. LEVI Pozor!

Trst, ulica S. Giacomo št. 7 (Corso) Trst
Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in
šivalne stroje. Pisati dopisnico. Pride sam na dom.

Služkinjo za postrežbo v gostilni in da zna ne-
koliko kuhati, se sprejme takoj. —
Poprašati v Inzer. odd. Edinosti. 1529

Odda se pri slovenski družini meblirana soba
z dvema posteljama za gospode v
ulici Farneto 41, vogal G. Gatteri, Trobic. 1536

Gostilna „Al Ginnasio“ ul. Squero
nuovo 7
ima pijače in jedila prve vrste. Priporoča se slav.
občinstvu za obilen obisk H. Kosič. 1537

Fotograf Anton Jerkič Trst, Via
delle Po-
ste št. 10, Gorica, Gosposka ulica št. 7. 1357

Proda se 1600 smrekovih dreves od 25 do
50 cm debelih na Pohorju. Sprava
ni težavna, ker je cesta zraven in tudi žaga. —
Istotam odda se tudi 10 oralov bukovih dreves,
primernih za drva, oglje ali late. Pogoji ugodni.
Več se izve pri Rudolfu Dergan, Ribnica
na Pohorju, Spodnje Štajersko. 1519

V Kanalu sprejme se zaupna oseba ako
možno s kavcijo. Ista bi vodila
zalogo vina lastnega pridelka. Ponudbe na filijalko
Opčinah 176. 1524

Sodi mali in veliki se prodajo v ulici della
Valle 1. 1523

Iščem krčmarja za mojo gostilno na
Proseku. — Ivan
Balanc. 1527

Biljard velik, skoraj nov je na prodaj zaradi
pomankanja prostora. Naslov: A. Z.
senior, via Cunicoli 9, III. n., vrata 12. 1528

Dvovprežno kočijo skoraj novo, proda
jako ceno F. Ne-
mec v Nabrežini. 1534

Giuseppe Waldner
TRST - ulica Media 3 - TRST
Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in
debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.
Izbera vsakovrstnih obloženih in ost-ruženih
predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.
Bogata izbira obložkov. — Lopate za pekárje.

Novici in Novice
ne zamudite obiskati dobroznano slaščičarno ::
Matteo Stoppar :: Trst
ulica S. Giacomo št. 7 (Corso) - Filijalka: ulica Gius. Caprin št. 9
kjer najdete bogato in veliko izbero Konfetov
bomboniere in slaščice po zmernih cenah.
Vina in likerji prav dobri v botilkah. Telefon 1464

„Tržaška posojnica in hranilnica“
Piazza della Caserma št. 2, I. n.
v lastni hiši (Vhod po glavnih stopnicah) Telefon 952
Ima na razpolago jekleno varnostno celico
in je varna proti vlamu in proti požaru, v kateri so shrambice, ki se oddajajo strankam v najem
ki sicer
za celo leto kron 30 za četrta leta kron 12
za pol leta „ 20 za en mesec „ 6
Shrambice so 24 centimetrov visoke, 21 centimetrov široke, 48 centimetrov globoke. — Shrambice ne
more nihče drugi odpreti kakor stranke, ki same osebno shranijo svoje stvari, kojih ni treba prijaviti.
Oddaja hranilne pušice
katere se priporoča posebno starišem, da na ta najnovejši in najuspešnejši način navajajo štediti svojo deco
Nadaljna pojasnila daje zavod ob navadnih urah.

Prvi urad za revizijo prizive in inform.
v davčnih zadevah
Trst, ulica dell'Istituto 10, III., 5.
Sprejema sestavljanje pol za hišni, rentni, obrtni in osebni davek; preskrbuje
prizive proti pretiranim odredbinam in pogrešenim klasifikacijam
Urad je skrajno zanesljiv in tajen. Odprto od 9. ure predp. do 1. pop.

NOVO POGREBNO PODJETJE H. STIBIEL in drug
prees jeslilo na
Corso št. 49 (Piazza Goldoni)
z bogato opremo za
vsakovrstni pogreb.
in prodajalnice mrtvaških
predmetov in vsakovrstnih
vencev iz umetnih cvetic
perle, porcelana itd. itd.
: Velika zaloga :
voščenih sveč.
Prodaja na deb. in drobno.

G. Levi Minzi & Co.
**Nova in bogata zaloga
vsakovrstnega
POHIŠTVA**
Spalne in jedilne sobe na izbero.
Najnovejši uzorci.
Trst, Via dei Rettori št. 1
Telefon št. 71 Romano IV

PASTIGLIE PRENDINI
od ogolunjene sladke skorje.
Izma ditelj in izdelatelj P. PRENDINI v Trstu.
Zdravniško priporočeno proti
grloboleu, kašlju, hripavosti, kataru.
Podajlje pevcem in govornikom čist glas.
Zaloga v lekarni P. PRENDINI
in v vseh boljših lekarnah v Trstu in Evropi.
Zahtevajte vedno „Pastiglie Prendini“.
Paziti je na ponarejanja!

HOTEL „ABBAZIA“
Ulica Geppa št. 20, Trst
(Piazza Caserma) popolnoma pre-
novljen in preskrbljen z vsem
komfortom. Sobe od 2-4 naprej.
Omnibus k vsakemu vlaku. Re-
stauracija slov. in nemško kuhinjo.
Cene zmerne. Udani J. Woschitz.

FILIP IVANISEVIĆ
zaloga dalmatinskega vina
lastni pridelki v Jesenicah pri Omišu
v ulici Valdirivo št. 17 (Telefon 1405)
kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje
priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All'Adria-
tica Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“, ulica
Sedesehe št. 8, v katerih toči svoja vina I. vrste.

Odprlo se je
novo veliko skladišče

POHIŠTVA
in tapetarij
Paolo Gastwirth
v ulici Stadion št. 6, Tel. 22-85
z veliko izbero popolnih sob vsakega sloga in mo-
derne risbe ter popolnih oprav za stanovanja. —
Zadnje novosti te stroke.
Zamore si vsakdo ogledati, ne da je primoran kupiti.

ANTON SKERL
mehanič, zapriseženi izvedenec
TRST, Carlo Goldonijev trg št. 11
Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puck“
Napeljava in zaloga električnih svetilk, luči in prodaja gra-
fomater, sonodrom, in fotografov. Zbog prijave na oddaji pivo
Le-tina delavnica za popravilne del. strojov, koles, motokoles itd.
Velika zaloga pripadkov po tovar. cenah.
TELEFON št. 1794.

Bogomil Pino
bivši urar v Sežani
ima svojo
novo prodajal-
jalnico : ur
v TRSTU
ul. Vico. Bellini 13
nasproti cerkve svet.
Antona novega
Vsakovrstne verižice
po pravih tov. cenah

Zaloga izgotovljenih oblek in
manifakturnega blaga
AL MONDO
Preseljena iz Barriere št. 33
v ul. dell'Istria št. 8 (Sy. Jakob)
Velika izbira moklih, detkih in otroških o-
blek. Zaloga blaga za oblike po meri. Straz-
spolne hlače, nogovice, pletenice, ovratniki
zapestniki, ovratnice itd. itd. v bogati izbiri.
Zaloga najboljših modrih, rume-
nih in belih jop za delavce.
Specijaliteta: hlače za delavce.
Vse po najzmernejših cenah.